

PISMO PODPORE ZGODOVINSKEGA INŠTITUTA MILKA KOSA ZRC SAZU ZGODOVINSKEMU ARHIVU
LJUBLJANA

Sodelavke in sodelavci Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU (ZIMK) z zaskrbljenostjo in nelagodjem spremljamo procese, ki jih je sprožila Mestna občina Ljubljana (MOL) glede izselitve Zgodovinskega arhiva Ljubljana (ZAL), in se nikakor ne moremo znebiti občutka, da se tako MOL kot država do humanistike in zlasti slovenskega zgodovinopisja obnašata mačehovsko in s tem skrajno škodljivo.

Za zgodovinarke in zgodovinarje, pa ne le iz ZIMK, je ZAL s svojo razvejano regionalno arhivsko službo eden od stebrov našega znanstvenega dela, saj to temelji na izvirnem arhivskem gradivu, ki je podlaga in porok izvirnosti naših znanstvenih rezultatov. Arhivi zagotavljajo znanstveno edinstvenost, našo znanstveno prodornost in nenazadnje predstavitev bogate kulturne dediščine nacionalnega pomena širši zainteresirani javnosti, tako domači kot mednarodni.

Mestni očetje pred 121 leti domovanja arhiva na današnjem Mestnem trgu 27 niso izbrali naključno, saj arhiv ohranja in bogati zgodovino in dediščino mesta, njegovih meščank in meščanov. Zavedali so se pomena arhiva, arhivske službe in seveda arhivskega gradiva za rast mestne samozavesti in vesti, potrebe po znanju, ki bo temeljilo na dokumentih preteklosti in tako onemogočilo manipulacije s preteklostjo in sedanjostjo. Arhivsko gradivo Ljubljane in okolice je naraščalo skupaj z zgoščevanjem zgodovine v času in prostoru, širilo je znanje številnim generacijam zgodovinarok in zgodovinarjev ter drugih uporabnikov: nenazadnje je prav v zadnjem času ZAL postal referenčna ustanova za npr. pridobivanje dvojnikov spričeval in gradbene dokumentacije, kar predstavlja ne zgolj veliko dela, temveč tudi pomembno upravno, pravno in nenazadnje socialno vlogo arhiva.

Veliko izjemnega arhivskega gradiva, ki ga hrani ZAL na svojem sedežu na Mestnem trgu 27 in v depojih na drugih bližnjih lokacijah, sedanjih arhivskih prostorov ni nikoli zapustilo, ker bi bil takšen poseg zanj škodljiv, škoda pa nepopravljiva tudi za slovensko humanistično znanost. Tako kot je arhivsko gradivo že samo po sebi izjemna kulturna dediščina nacionalnega pomena in hkrati vest države, nacije in posameznikov, ki so krojili tok zgodovine skozi stoletja, je posebnega pomena tudi njegova lokacija. Pa ne zaradi udobja uporabnikov, temveč zaradi zavedanja in opominjanja, da je tako častitljiva ustanova, kot je ZAL, del zgodovinskega mestnega jedra, mimo katere se dnevno sprehajamo in spoznavamo, kje in kdo je gradil našo preteklost. Preselitev na periferijo, na morebitne nekdanje skladiščne ali industrijske lokacije pomeni premik na periferijo spomina, na periferijo zgodovine, morda celo na njeno pogorišče.

Sodelavke in sodelavci ZIMK se zavedamo, da sedanji prostori, v katerih domuje ZAL, s stališča moderne arhivske stroke niso več najprimernejši. Kljub temu to ne more in ne sme biti razlog za njegovo prisilno izselitev, kakršna se obeta v tem trenutku. Odločno podpiramo prizadevanja vodstva ZAL, da se arhiv ohrani v njegovem zgodovinskem prostoru, če že ne na sedanji lokaciji, pa vsaj v neposredni bližini, in se s tem omogoči njegovo kontinuirano prisotnost v ljubljanskem mestnem jedru.

Zato pozivamo MOL, naj nemudoma prekliče svojo, za slovensko in ljubljansko kulturno dediščino škodljivo odločitev o izselitvi ZAL, in se namesto tega raje aktivno vključi v iskanje konstruktivne in trajnostne rešitve, ki bo zadovoljila vse vpletene strani. Pri tem mora MOL voditi zavedanje o organski povezavi med občino in arhivom: ne nazadnje je večina gradiva, ki ga hrani ZAL, nastala prav v okviru večstoletnega delovanja ljubljanske mestne samouprave, od srednjega veka do današnjih dni.

dr. Petra Svoljšak, l. r.

Predstojnica ZIMK ZRC SAZU